

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

250

Vragen van de leden **Martens-America** en **Van der Burg** (beiden VVD) aan de Ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Buitenlandse Zaken over *het bericht «Doodsbedreigingen en anonieme berichten: hoe Chinese studenten in Nederland worden geïntimideerd»* (ingezonden 27 augustus 2024).

Antwoord van Minister **Bruins** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 14 oktober 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 2453.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Doodsbedreigingen en anonieme berichten: hoe Chinese studenten in Nederland worden geïntimideerd»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u het ermee eens dat het ontoelaatbaar is dat studenten lastig worden gevallen dan wel worden geïntimideerd door hun thuisland of land van herkomst? Zo ja, waarom wel? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Ja, ik ben het er mee eens dat het ontoelaatbaar is dat studenten worden lastiggevallen dan wel worden geïntimideerd. Studeren moet in vrijheid en in een veilige omgeving kunnen plaatsvinden.

Vraag 3

Zijn de berichten dat studenten worden lastiggevallen en worden geïntimideerd bij u bekend en zo ja, wanneer kreeg u de eerste signalen? Kunt u dit toelichten?

¹ AvroTros, Een Vandaag, 24 augustus, «Doodsbedreigingen en anonieme berichten: hoe Chinese studenten in Nederland worden geïntimideerd»

Antwoord 3

Een aantal berichten is mij bekend. Zo ontving mijn ambtsvoorganger in 2020 het rapport «China's invloed op onderwijs in Nederland: een verkenning» van Clingendael. In het rapport staat dat statelijke actoren negatieve middelen gebruiken om politieke beïnvloeding binnen het hoger onderwijs te bewerkstelligen, zoals het opleggen van druk of vormen van bedreiging. Een recentere bericht dat ik heb ontvangen is het rapport «On my campus, I am afraid» van Amnesty International dat eerder dit jaar is gepubliceerd.

Vraag 4

Wat doet u voor die studenten die worden lastiggevallen en worden geïntimideerd?

Antwoord 4

Het kabinet vindt elke vorm van ongewenste buitenlandse inmenging volstrekt onwenselijk. Iedereen in Nederland moet vrij en ongehinderd diens leven kunnen leiden, zonder ongewenste bemoeienis door autoriteiten van andere landen. Het kabinet voert een brede aanpak om dit fenomeen tegen te gaan, zoals beschreven in de Kamerbrief van 6 april 2023 over de geïntensiverde aanpak ongewenste buitenlandse inmenging.² Voorafgaand aan het commissiedebat buitenlandse inmenging en beïnvloeding van 24 oktober aanstaande wordt u door de Ministers van Justitie en Veiligheid en van Buitenlandse Zaken over de voortgang van deze aanpak geïnformeerd. Ik onderzoek momenteel hoe ongewenste buitenlandse inmenging (OBI) gericht op kennisinstellingen en buitenlandse studenten kan worden opgepakt binnen deze bredere aanpak. Over de uitkomsten hiervan ga ik in gesprek met de kennisinstellingen.

Universiteiten en hogescholen zijn daarnaast primair verantwoordelijk voor het borgen van een veilige leer- en werkomgeving. Ik ondersteun hen daarbij middels mijn aanpak op de veiligheidsthema's sociale veiligheid, kennisveiligheid en cyberveiligheid. Met de integrale aanpak sociale veiligheid³ werk ik bijvoorbeeld aan het versterken van de sociale veiligheid op hogescholen en universiteiten. Dat doe ik via vijf actielijnen, waaronder het wettelijk verankeren van een zorgplicht sociale veiligheid en het versterken van toezicht op dit onderwerp. Over de voortgang op het gebied van kennisveiligheid, gericht op het voorkomen van ongewenste overdracht van kennis en technologie en het tegengaan van heimelijke beïnvloeding, heb ik uw Kamer op 11 maart dit jaar geïnformeerd.⁴ Een nieuwe voortgangsbrief volgt spoedig. Op het gebied van cyberveiligheid werken instellingen in het mbo, hbo en wo aan de vergroting van de digitale veiligheid van de onderwijs- en onderzoekssector.⁵

Vraag 5

Kunnen de studenten die lastiggevallen en geïntimideerd worden zich melden bij de onderwijsinstelling voor advies? Kunt u het antwoord toelichten?

Antwoord 5

Onderwijsinstellingen hebben verschillende functionarissen bij wie studenten terecht kunnen als zij ergens tegenaanlopen, zoals een vertrouwenspersoon. Deze vertrouwenspersoon kan contact zoeken met de kennisveiligheidscoördinator van een instelling en contact opnemen met het loket kennisveiligheid voor advies.

Vraag 6

Bent u met onderwijsinstellingen in gesprek hoe zij zich het beste kunnen weren tegen mogelijke infiltratiepogingen?

Antwoord 6

Ik voer een constante dialoog met kennisinstellingen als onderdeel van de aanpak kennisveiligheid. Het tegengaan van heimelijke beïnvloeding door statelijke actoren maakt daar ook onderdeel van uit. Zoals aangegeven in het

² Zie o.a. Kamerstuk 30 821, nr. 180

³ Kamerstuk 31 288, nr. 140

⁴ Kamerstuk 31 288, nr. 1108

⁵ Kamerstuk 26 643, nr. 190

antwoord op vraag 4 ga ik met kennisinstellingen in gesprek over wat er nodig is om ongewenste buitenlandse inmenging (OBI) gericht op kennisinstellingen en buitenlandse studenten aan te pakken.

Vraag 7

Wat kunt u voor studenten doen die zich op dit moment niet veilig voelen in Nederland of op de universiteit? Kunt u het antwoord toelichten?

Antwoord 7

Studenten die zich op dit moment niet veilig voelen roep ik op zich te melden bij hun vertrouwenspersoon. Afhankelijk van de situatie kan een vertrouwenspersoon de student ondersteunen met bijvoorbeeld advies of een doorverwijzing. Zie ook mijn eerdere antwoord op vraag 4.

Vraag 8

Zijn computersystemen en software (voor bijvoorbeeld het inleveren van opdrachten) veilig genoeg, zodat er geen persoonsgegevens van studenten kunnen worden ontfteld en hoe helpt u onderwijsinstellingen hierbij?

Antwoord 8

Onderwijsinstellingen zijn zelf verantwoordelijk voor de beveiliging van hun computersystemen en software en voor het voldoen aan de AVG. Mijn ambtsvoorganger heeft in 2021 afspraken gemaakt met de onderwijskoepels over o.a. het vergroten van bewustzijn, borgen van risicomanagement en het uit laten voeren van externe audits, om de cyberweerbaarheid in samenwerking met SURF te verhogen. Hiertoe zijn ook middelen beschikbaar gesteld, deels uit de Nederlandse Cybersecuritystrategie (NLCS). Twee keer per jaar vindt een bestuurlijk overleg over deze afspraken plaats. Ik verwacht uw Kamer voor het einde van het jaar te informeren over de stand van zaken van deze bestuurlijke afspraken.

Vraag 9

Heeft u, of andere collega-bewindspersonen, contact gehad met de Chinese ambassade aangaande dit onderwerp en deze problematiek? Zo ja, kunt u het antwoord toelichten? Zo niet, verwacht u in de toekomst contact hierover?

Antwoord 9

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft de problematiek uit het bericht recent in een gesprek met de Chinese ambassade besproken. In dit gesprek is gewezen op het belang van het beschermen van de academische vrijheid en vrijheid van meningsuiting van studenten (en ook Chinese studenten) in Nederland. Deze belangen breng ik binnenkort ook over aan mijn Chinese evenknie in een reactie op een felicitatiebrief naar aanleiding van mijn aantreden.

Vraag 10

Herinnert u zich de recent aangenomen motie van het lid Martens-America c.s. over overleggen met kennisinstellingen, zodat er geen nieuwe PhD-studenten met een CSC-beurs worden toegelaten tot gevoelige onderzoeksgebieden en kunt u ons meenemen in de voortgang hiervan?⁶

Antwoord 10

Ja, ik herinner mij die motie. Uw Kamer zal voor het commissiedebat kennisveiligheid van 6 november aanstaande een voortgangsbrief ontvangen over kennisveiligheid, waarin u ook over de voortgang van deze motie geïnformeerd wordt.

Vraag 11

In het artikel is te lezen dat een vorm van zelfcensuur wordt toegepast uit angst voor represailles. Hoe wordt gecontroleerd of en op welke schaal dit aan de orde is en bent u van mening dat we dit moeten voorkomen? Kunt u het antwoord toelichten?

---

⁶ Kamerstuk 31 288, nr. 1131

Antwoord 11

Academische vrijheid is essentieel voor een hoogwaardige wetenschapsbeoefening en het maatschappelijk vertrouwen in de wetenschap. Ik ben van mening dat zelfcensuur moet worden voorkomen. In 2023 heeft mijn ambtsvoorganger onderzoek laten doen naar academische zelfcensuur in hoger onderwijs en wetenschap.⁷ Het onderzoeksrapport heeft mijn ambtsvoorganger op 21 december 2023 met uw Kamer gedeeld en van een reactie voorzien.⁸

In dit onderzoek is vastgesteld dat een ruime meerderheid van onderzoekers, docenten en studenten zich niet beperkt voelt om zich vrij te uiten en geen zelfcensuur toepast. Echter, in elk van deze drie groepen bestaan aanzienlijke minderheden die zich wél beperkt voelen om zich vrij te uiten en zelfcensuur toepassen. Dat er onderzoekers, studenten en docenten zijn die zich beperkt voelen in het uiten van zichzelf of die zichzelf zelfs censureren vind ik zorgelijk.

In het rapport is een aantal aanbevelingen richting de hogescholen en universiteiten gedaan, waaronder de aanbeveling om systematisch te monitoren hoe zelfcensuur zich ontwikkelt in het hoger onderwijs en de wetenschap. Ik verwacht van de instellingen dat zij dit grote belang blijven zien en zich hiervoor blijven inzetten. Ik ben met UNL en VH in gesprek over hoe zij de monitoring op academische zelfcensuur kunnen inrichten.

Naast monitoring door instellingen zelf, heeft mijn ambtsvoorganger uw Kamer toegezegd over vier jaar nogmaals onderzoek te doen naar de wijze waarop onderzoekers, docenten en studenten hun academische vrijheid ervaren.

Vraag 12

Wat kunt u, naast uitvoering geven aan de motie-Martens-America cs., nog meer doen om invloed van de Chinese overheid op onze academische vrijheid te beschermen? Kunt u het antwoord toelichten?⁹

Antwoord 12

Academische vrijheid is een kernwaarde van de wetenschap, cruciaal voor hoogwaardige wetenschapsbeoefening. Ik hecht belang aan het waarborgen hiervan. Het borgen van academische vrijheid vereist dat er voldaan wordt aan een aantal randvoorwaarden.¹⁰ Deze randvoorwaarden worden ook meegenomen in samenwerkingsovereenkomsten (MoU's) die ik sluit met landen, waaronder ook China. Wetenschappers moet veilig zijn en vrij van bedreigingen hun werk kunnen doen, ook vrij van bedreigingen van statelijke actoren. Een van de maatregelen is de inrichting van het platform Wetenschapsveilig, zodat wetenschappers die bedreigd worden daar melding van kunnen doen.

Om te voorkomen dat statelijke actoren invloed kunnen uitoefenen op de wetenschap, worden kennisinstellingen gevraagd om bij twijfels over bepaalde samenwerkingen een risicoanalyse te maken. In deze risicoanalyse is het belangrijk dat het beperken van academische waarden, waaronder academische vrijheid, meegewogen wordt. Daarnaast kunnen kennisinstellingen bij twijfel contact opnemen met het Loket Kennisveiligheid. Het Loket Kennisveiligheid adviseert onder meer over de risico's van het beperken van de academische vrijheid vanuit statelijke actoren.

⁷ Kamerstuk 35 925 VIII, nr. 40

⁸ Kamerstuk 36 410 VIII, nr. 35

⁹ Kamerstuk 31 288, nr. 1131

¹⁰ KNAW (2021). Academische vrijheid in Nederland – een begripsanalyse en richtsnoer. Amsterdam, KNAW